

Prædiken til 12. søndag efter trinitatis

Matt. 12, 31-42

I dag begynder det med drama. Med myten om Jonas. Gud sender ham til byen Nineve for at fortælle, at Gud vil udlette den. Jonas tør ikke og flygter i stedet for på et skib. Gud lader et uvejr bryde løs og Jonas kastes havet for at redde besætningen. Der sluger en hval ham. Vores læsning i dag er det, som Jonas beder Gud om, mens han er i hvalen. Stærke og prægnante billeder.

”Du havde kastet mig i dybet, i havets skød, strømmene omgav mig, alle dine brændinger og bølger skyllede hen over mig. Jeg tænkte: Jeg er jaget bort fra dig; Vandet truede mit liv, havdybet omgav mig, tang havde viklet sig om mit hoved. Jeg var kommet ned til bjergenes rødder, jordens porte var for evigt slået i bag mig”.

Man kan næsten mærke den angst og klautrofobi Jonas føler. Han er nede ved bjergenes rødder. Helt nede, hvor alt sidder fast, helt nede, hvor det gør ondt, eller hvor det slider. Det er dybder i verdens dybet, som går langt dybere ned end noget bjerg hæver sig over havets overfladen og der er isbjerge, som har det meste af sig neden under. Sådan er vi også overfor hinanden. Der er dybder i menneskers sind, som de ikke selv kender. Der er kroge i os, som kun Gud ken-

der. Andre mennesker ser kun så lidt af os. Vi rummer mere end de tror, og andre rummer mere end vi tror. Sådan er det, for os, som for Jonas, men samtidig lyder der et skrig i verden: ”luk mig ud”, ”lad mig slippe for at være lukket inde i mig selv”, ”giv bevægelse, giv liv”.

Vi har brug for at det, der er i os, kan komme i kontakt med Gud og komme til udtryk over for andre mennesker. Hvordan kommer det ud? Ja, det handler de andre to læsninger til vores søndag om.

Det, som vi har i os, kan nemlig komme ud både som noget ondt og som noget godt. Negativt som manglende eller ødelæggende reaktioner over for andre, positivt som bekendelse, forkyndelse og lovprisning. Der kan både komme velsignelse og forbandelse fra et menneske. Hvis vi går tilbage til bjergbilledet: så er der jo også det bjerg, som er en vulkan. Opstår der for højt tryk i den, kan den netop udspy død og ødelæggelse. Ligesom tungebilledet i epistlen. Der hed det: ”tungen er kun en lille legemsdel, men kan prale af stor magt. Tænk på, at den mindste ild kan sætte den største skov i brand; også tungen er en ild”.

Tungen som en ildflamme - en glød fra et

cigaretskod kan antænde en skovbrand, som ødelægger og fortærer. Et ondt ord kan gnave sig ind i et menneske og aldrig glemmes igen. Et menneske kan altså spy forbandelse, onde frugter af ondt forråd og det kan udsprede velsignelse, gode frugter af at godt forråd. Det kan komme med godt og det kan komme med ondt. Og så kan det tøve og ikke vide, hvad det skal komme med.

Lige som Jonas. Han lover i hvalen at gå til Nineve og hvalen spytter ham ud. Men da han så står der foran Nineves porte, så kommer han alligevel i tvivl. Han tøver og ved ikke om han tør, om han vil, om han skal. Mod, begejstring og taknemmelighed afløses af frygt, tilbageholdenhed og uvilje. Jonas lever i ”tør, tør ikke”, ”vil, vil ikke”. Skiftevis opfyldt af begejstring og af en mellemting mellem frygt og ugidelighed. Jonas er hele tiden halvhjertet.

Og Gud vil have helhjertethed. Vi må gerne tvivle, ønske eller sørge rase eller misforstå. Det er ikke det, han mener. Men han vil ikke have halve mennesker. Han vil have hele dit hjerte. Han vil i forbindelse med alt det du er taknemmelig for i dit liv, alt det du takker for. Og han vil kende til at det, som du drømmer om og håber på. Han vil høre, hvad du takker for og hvad du beder om.

Netop de to ord, ”tak” og ”bøn”, kan jo allerbedst illustrere for mennesker, hvordan et menneskes forhold til Gud er - eller skal være, hvis det ikke drukner i ”måske”, ”monstro” og ”lad os nu lige se”, ”engang” o.l. Tænkt på nogle af de grundsituationer vi har i vores liv. Der, hvor også kirken træder ind, dåb, vielser og begravelser. Der bliver det meget tydeligt og nærværende, at vi le-

ver vores liv spændt ud mellem dette – tak til Gud og bøn til ham. Tak som en grundstemning af taknemmelighed, ved dåben: tak for at barnet er født, ved vielsen: tak for at kærligheden er kommet, ved begravelsen: tak for alt det, dette menneske gav i sit liv. Og netop ved at foregå i kirken og ved et ritual bliver det til mere - ikke blot tak for dette barn, denne kærlighed, dette menneskeliv, men tak for at det kan lade sig gøre at liv bliver til, mennesker møder hinanden, og at vi kommer til at være så knyttet til andre, at det smerter når de dør.

Det var tak som et grundforhold af stå i over for Gud. Og så det andet grundforhold. ”Hjælp” som en grundstemning, hjælp dette barn og os dets forældre, hjælp dette par, hjælp disse mennesker til at leve uden den døde. Og igen løftet op og i ritualets form blevet til en bøn, der gælder alle. For det er jo i situationer som disse, at vi kan være nede at røre ved bjergenes rødder og derfor også kan åbenbare det som er i os - som gerne skulle være gode frugter til andres velsignelse. Situationer, hvor vi er helhjertede.

Og omvendt så kender vi også til, som Jonas at være halvhjertet. At være halvhjertet betyder kun at ville give Gud dit halve hjerte. Det er at ville beholde noget for sig selv, sige at denne del i dig ikke har noget at gøre med Gud – og det er synd. At være halvhjertet er at være skilt Gud og synd, det er netop at være skilt fra Gud. Kunne det da være denne måde at være på, som er det, der ikke kan tilgives? Det som hverken handler om taknemmelighed eller om håb. Måske bliver vi skilte fra Gud, når vi bevæger os et andet sted hen end dér, hvor vi står over for ham i

taknemmelighed eller bøn.

Evangeliet i dag er barsk og hårdt, og der er udtryk i det, som hænger i øerne og kan virke skræmmende. Jesus sagde: ”Al synd og bespottelse skal tilgives mennesker, men bespottelsen mod Ånden skal ikke tilgives ... den der taler imod Helligånden, får ikke tilgivelse, hverken i denne verden eller i den kommende”.

Det ligesom hænger i ørene hele tiden. ”... den synd der ikke kan tilgives”. Hvad er så synden mod Helligånden? Ja, her er vi i hvert tilfælde helt nede ved bjergenes rødder i kristendommen, hvor det rykker og kan blive ondt eller godt.

Hvis vi først tager fat i, selve synden. Hvad er synd. Jeg sagde før, at synd er at være adskilt fra Gud. Ordet synd er beslægtet med ordet ”sund”, som netop er noget der skiller. Synd er altså adskillelse. Synd bliver også beskrevet som at være indkroget i sig selv. Måske blive i hvalen med tangen viklet om hovedet.

I kirkens historie har man brugt meget tid på at diskutere, hvilke synder der var store eller små. Men Jesus taler faktisk ikke om det. Han holder fast i, at synd er, når et menneske adskiller sig fra Gud.

Det er det, fordi et menneske på den måde også destruerer det, som gør det til et menneske, nemlig dets forhold til Gud. I kristendommen siger vi jo, at et menneske kun bliver sig selv, når det knyttes til Gud.

Det kræver måske nok lidt forklaring. Et menneske, et ”jeg” bliver i dag i vores tid defineret ved at være selvstændig, være et autonomt individ. Man bliver sig selv ved at afskære sig, afsondre sig fra andre, se sig

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

selv om uafhængigt.

Det var omvendt i antikken. Da blev et jeg netop til ved at være i relation til andre, stå i et afhængighedsforhold til en anden. Man blev sig selv gennem ens relation til andre.

Det er på den måde, man skal forstå, hvem den kristne er. Den kristne er den, der er blevet sig selv, kommet til sig selv, ved at være knyttet til Kristus. Og det er Helligånden, som muliggør dette bånd. Uden Helligånden var Jesus jo bare en person fra en fjern fortid, som havde sagt noget kønt. Men takket være Helligånden er det muligt, at det han sagde og er, kan bliver levende og nærværende.

Det er derfor spotten mod Helligånden er så alvorlig. For at spotte Helligånden er at frakende den dens betydning. Og uden Helligånden, så kan Gud ikke komme i kontakt med os og vi med ham. Den radikale bespottelse er derfor en benægtelse af at Gud lader sig kende i dette menneske Jesus fra Nazaret.

Derfor er det at spotte Helligånden også en benægtelse af menneskets egen befrielse, og dermed en berøvelse af det liv, eller den livgivende frugt, som mennesket skal leve af.

Det er at lukke sig selv og andre inde, væk fra Guds befrielse. Som Jonas, der sidder i hvalen. Som en Jonas, der aldrig var kommet ud af hvalen.

Gud er liv, bevægelse, mulighed, stadig skabelse. Den som ikke vil det, mister bevægelsen, befrielsen, muligheden, han eller hun låser sig dermed fast i tvivlen og forbeholdet. Man gør sig selv stum og blind og døv, for det Gud vil en, så man ikke rettes mod

det andet menneske eller mod Gud, men trækker sig – eller skubbes ind i sig selv.

Men Gud er den, som hører menneskets skrig, ”luk mig ud”. Gud er den, som hører os.

Med Jonas’ ord: ”Jeg var kommet ned til bjergenes rødder, jordens porte var for evigt slået i bag mig. Men du, Herre min Gud, løftede mig op fra graven. Da mit liv var ved at ebbe ud, huskede jeg på Herren; min bøn nåede til dig i dit hellige tempel”.

Vi står over for Gud, med alt vi har i os. Alt det vi takker for og alt det vi beder om. Vi kan takke ham, for alt hvad han har givet os, for de gaver vi har fået fra ham gennem andre mennesker. Og vi kan bede ham om hjælp til at takle alt det svære i vores liv.

Jeg tror ikke, at vi kan komme længere i talen om synden mod Helligånden end til at sige, at også her kan vi kun stå over for Gud med vores bøn. Længere end til bønnens råb kan vi ikke komme, men før kan vi heller ikke standse.

I Jesu navn, Amen

Maria Harms

Roskilde Domkirke

Salmer:

747, 309, 498, 616, 36, 349